

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Tîm Iechyd Cyhoeddus Deintyddol

Y DEFNYDD O ANAESTHETEG CYFFREDINOL WRTH ROI TRINIAETH DDEINTYDDOL I BLANT YNG NGHYMURU

Awdur: Maria Morgan

Comisiynwyd gan: Prif Swyddog Deintyddol Cymru

Dyddiad: Mai 2021

Fersiwn: 2

Cyhoeddiad/ Dosbarthiad:

- Prif Swyddog Deintyddol Cymru
- Iechyd Cyhoeddus Cymru (mewnol)
- Byrddau Iechyd
- Pwyllgorau Deintyddol Lleol

Dyddiad Adolygu: Ebrill 2022

Diben y ddogfen a Chrynodeb ohoni:

Diben y gwaith hwn yw pennu ffigur cyffredinol ar gyfer triniaethau deintyddol gydag anesthesia cyffredinol a roddir i blant rhwng 0-17 mlwydd oed yng Nghymru yn ystod 2019-20 a chymharu hynny â data a gasglwyd ers 2011-12. Dylai'r cam diweddar o weithredu system E-atgyfeirio genedlaethol gefnogi byrddau iechyd i sefydlu trefniadau brysbennu, asesu a chynllunio triniaeth priodol a ddylai leihau nifer y plant y mae angen triniaeth arnynt o dan anesthetig cyffredinol.

Cyfeirnod y Cynllun Gwaith:

Cynllun Gwaith Tîm Iechyd Cyhoeddus Deintyddol

1 Y Defnydd o Anestheteg Cyffredinol wrth roi Triniaeth Ddeintyddol i Blant yng Nghymru

Cefndir

Argymhellodd ymchwiliad 2011 i Iechyd y Geg ymhlith Plant a gynhaliwyd gan Bwyllgor Plant a Phobl Ifanc Cynulliad Cenedlaethol Cymru:

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau fod data am y nifer o achosion o weinyddu anaesthetig cyffredinol i blant a phobl ifanc ar gyfer gwaith deintyddol yng Nghymru yn cael ei gasglu a bod hynny'n cael ei adrodd fel rhan o fonitro Cynllun Gwên.

Roedd ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i'r Pwyllgor yn cytuno â'r argymhelliad hwn, ac yn cydnabod:

Gallai hyn fod yn ddangosydd defnyddiol o lwyddiant Cynllun Gwên, ond mae'n bwysig casglu'r data hyn ar gyfer Cymru gyfan, gan ddefnyddio dull cadarn a safonol.

Nid yw anesthesia cyffredinol heb ei risg ac felly dim ond pan fo'i angen y dylid ei ddefnyddio. Mae'r ffactorau allweddol sy'n cyfrannu at ddefnydd uchel o anesthesia cyffredinol ar gyfer tynnu dannedd yn cynnwys iechyd y geg gwael, diffyg brysbennu neu frysennu anaddas, asesu a chynllunio gofal deintyddol i blant sy'n cael eu hatgyfeirio gan Wasanaethau Deintyddol Cyffredinol ac anhawster o ran cael mynediad at ddewisiadau amgen priodol yn lle triniaethau anesthesia cyffredinol. O ystyried y gwelliannau a welwyd ym maes iechyd y geg yn y blynyddoedd diwethaf dylai fod gostyngiad yn yr angen i ddefnyddio anesthesia cyffredinol. Dylai'r cam diweddar o weithredu system E-atgyfeirio genedlaethol gefnogi byrddau iechyd i sefydlu trefniadau brysbennu, asesu a chynllunio triniaeth priodol a ddylai leihaus nifer y plant y mae angen triniaeth arnynt o dan anesthetig cyffredinol.

Diben

Diben y gwaith hwn yw pennu ffigur cyffredinol ar gyfer triniaethau deintyddol drwy ddefnyddio anesthesia cyffredinol i blant 0-17 mlwydd oed yng Nghymru yn ystod 2019-20 a chymharu hynny â data gesglir yn flynyddol ers 2011-12.

1.1 Dull

Casglwyd y data drwy gysylltu'n uniongyrchol â rheolwyr gwasanaethau deintyddol mewn Byrddau Iechyd yn gofyn am wybodaeth ar gyfer 2019-

20. Nid oedd data hyn yn cynnwys triniaethau deintyddol a reolwyd drwy dawelyddu ymwybodol.

Ym mis Ebrill 2019, bu newidiadau i ffiniau byrddau iechyd yng Nghymru sy'n effeithio ar Fyrddau Iechyd Abertawe Bro Morgannwg a Chwm Taf sydd bellach wedi dod yn Fyrddau Iechyd Bae Abertawe a Chwm Taf Morgannwg, ac mae hyn wedi cael effaith ar adrodd ar dueddiadau ar lefel byrddau iechyd. (Tabl 1).

Tabl 1 Newidiadau i ffiniau dau Fwrdd Iechyd yng Nghymru, Ebrill 2019

Awdurdod Unedol	Byrddau Iechyd Cyn Ebrill 19	Byrddau Iechyd Ar ôl Ebrill 19
Abertawe	Abertawe Bro Morgannwg	Swansea Bay
Castell-nedd Port Talbot	Abertawe Bro Morgannwg	Swansea Bay
Pen-y-bont	Abertawe Bro Morgannwg	Cwm Taf Morgannwg
Rhondda Cynon Taf	Cwm Taf	Cwm Taf Morgannwg
Merthyr Tydfil	Cwm Taf	Cwm Taf Morgannwg

Yng nghanol mis Mawrth 2020, dechreuodd pandemig y coronafeirws effeithio ar ddarparu gwasanaethau iechyd. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cyfnod Ebrill 2019 – Mawrth 2020; – felly byddai disgwyl i'r pandemig fod wedi effeithio ar weithgarwch yn ystod mis Mawrth 2020.

Mae'n bwysig nodi nad oes systemau gwybodaeth ar waith ledled Cymru i gynhyrchu data manwl gywir ac amserol mewn perthynas ag anesthesia cyffredinol deintyddol.

1.2 Casgliadau

Cyflawnwyd cyfanswm o 5,342 o driniaethau deintyddol gydag anesthesia cyffredinol yng Nghymru yn ystod 2019-20. Cyflwynir y rhain fesul Bwrdd Iechyd Lleol y darparwr yn Nhabl 2 a fesul Bwrdd Iechyd Lleol lle mae'r claf yn byw yn Nhabl 3. Mae hyn yn cyfateb i 0.85%% o'r boblogaeth sydd o dan 18 sy'n cael triniaeth ddeintyddol gydag anesthesia cyffredinol yng Nghymru yn ystod 2019-20 (Tabl 4). Neu mae *un o bob 117 o blant* ledled Cymru yn cael triniaeth ddeintyddol gydag anesthesia cyffredinol.

Dylai fod gan Fyrddau Iechyd fecanweithiau cadarn ar waith i gofnodi data ar anesthesia cyffredinol deintyddol ar systemau gwybodaeth yr YSBYTY. Dylai Byrddau Iechyd fonitro data ar anesthesia cyffredinol deintyddol yn

Iechyd Cyhoeddus Cymru	Y Defnydd o Anestheteg Cyffredinol Deintyddol wrth Drin Plant yng Nghymru
------------------------	--

fanwl, gan gynnwys cyfradd ailgyflawni triniaethau deintyddol gydag anesthesia cyffredinol, at ddibenion llywodraethu clinigol lleol. Dylai'r set ddata gynnwys data ar lefel cofnod unigol sy'n rhoi gwybodaeth ddemograffig, manylion y driniaeth a'r math o anesthetig.

Tabl 2 Y defnydd o anesthesia cyffredinol wrth roi triniaeth ddeintyddol i blant fesul Bwrdd Iechyd Lleol y darparwr, 2019-20

LHB of Provider / Commissioner	Provider	0-2yrs	3-17yrs	Total
Aneurin Bevan	Kensington Court	0	923	923
Aneurin Bevan	Aneurin Bevan (inc Royal Gwent)	9	157	166
Betsi Cadwaladr	CDS	47	1001	1048
Cwm Taf Morgannwg	Prince Charles	33	354	387
Cwm Taf Morgannwg	Royal Glamorgan	2	440	442
Cardiff and Vale	UDH	13	765	778
Hywel Dda	Parkway Clinic	0	649	649
Powys	Parkway Clinic	0	51	51
Powys	Health Board	1	25	26
Swansea Bay	CDS/Parkway Clinic		694	694
Swansea Bay	Morriston Hospital & PoW	8	170	178
WALES TOTAL		113	5229	5342

**Dylid dehongli ffigurau ar gyfer Parkway Clinic yn Hywel Dda a Powys â gofal, gan y gallent gynnwys cyfanswm nifer y triniaethau gydag anesthesia cyffredinol yn hytrach na niferoedd y cleifion unigol.*

Os cesglir data ar gyfer triniaethau gydag anesthesia cyffredinol yn wreiddiol drwy ddarparwr y tu allan i leoliad Ysbyty'r Bwrdd Iechyd yna dylid cofnodi'r data hyn ar system wybodaeth YSBYTY y Bwrdd Iechyd ar ôl derbyn y data hynny gan y darparwr. Dylai'r wybodaeth hon fod ar gael yn rhwydd wedyn pan wneir cais amdani gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ar ran Llywodraeth Cymru.

Tabl 3 Y defnydd o anesthesia cyffredinol wrth roi triniaeth ddeintyddol i blant fesul Bwrdd Iechyd Lleol y claf – 2019-20

LHB of patient's residence	Provider	Number of patients from LHB 19/20
Aneurin Bevan	Kensington Court	923
Aneurin Bevan	C&V - UDH	45
Aneurin Bevan	Royal Gwent*	163
Aneurin Bevan	Morrison Hospital (inc PoW)	3
Aneurin Bevan	CT CDS - at the Royal Glamorgan	6
Aneurin Bevan	Powys	4
Aneurin Bevan	Prince Charles	36
Aneurin Bevan total		1180
Betsi Cadwaladr	Powys	1
Betsi Cadwaladr	CDS	1048
Betsi Cadwaladr total		1049
Cwm Taf Morgannwg	SB CDS/Parkway	180
Cwm Taf Morgannwg	CT CDS - at the Royal Glamorgan	429
Cwm Taf Morgannwg	C&V - UDH	41
Cwm Taf Morgannwg	Prince Charles	322
Cwm Taf Morgannwg	Morrison Hospital (inc PoW)	2
Cwm Taf Morgannwg	Powys	7
Cwm Taf Morgannwg	Royal Gwent*	1
Cwm Taf total		982
Cardiff and Vale	C&V - UDH	688
Cardiff and Vale	CT CDS - at the Royal Glamorgan	3
Cardiff and Vale	Morrison Hospital (inc PoW)	2
Cardiff and Vale	Prince Charles	3
Cardiff and Vale total		696
Hywel Dda	Parkway	649
Hywel Dda	Morrison Hospital (inc PoW)	43
Hywel Dda	Prince Charles	
Hywel Dda	C&V - UDH	2
Hywel Dda total		694
Powys	Morrison Hospital (inc PoW)	4
Powys	Royal Gwent*	1
Powys	C&V - UDH	
Powys	Prince Charles	23
Powys	Parkway Clinic	51
Powys total		79
Swansea Bay	SB CDS/Parkway	514
Swansea Bay	Morrison Hospital (inc PoW)	124
Swansea Bay	Prince Charles	
Swansea Bay	CT CDS - at the Royal Glamorgan	4
Swansea Bay	Powys	14
Swansea Bay	C&V - UDH	2
Swansea Bay total		658
WALES TOTAL		5338

*1 West Gloucestershire PCT resident - Royal Gwent
3 LHB residence unassigned for PCH

Mae tabl 4 yn dangos nifer y triniaethau gydag anesthesia cyffredinol fesul uned o'r boblogaeth plant. Gan ystyried mai'r prif ddangosydd ar gyfer triniaeth gydag anesthesia cyffredinol yw er mwyn ymdrin â dannedd sydd wedi'u heffeithio gan bydredd, byddem yn disgwyl darpariaeth uwch o driniaethau gydag anesthesia cyffredinol mewn ardaloedd â lefelau uwch o bydredd.

Tabl 4 Nifer y triniaethau deintyddol gydag anesthesia anesthetig cyffredinol ymhlith y boblogaeth o dan 18

LHB	Number of children aged <18	Number of GAs by LHB of patient's residence	% prevalence
Powys	24496	79	0.32
Cardiff & Vale	100945	696	0.69
Betsi Cadwaladr	139227	1049	0.75
Swansea Bay	75292	658	0.87
Hywel Dda	73724	694	0.94
Aneurin Bevan	122573	1180	0.96
Cwm Taf Morgannwg	91649	982	1.07
WALES	627906	5338	0.85

*Data Cyfrifiad 2011 (wedi'i gyfrifo o grwpiau oedran un flwyddyn)- Amcangyfrifon canol blwyddyn 2016

Noder Nid yw 1 driniaeth gydag anesthesia cyffredinol yn cyfateb i 1 plentyn. Efallai fod ambell blentyn wedi cael mwy nag un driniaeth.

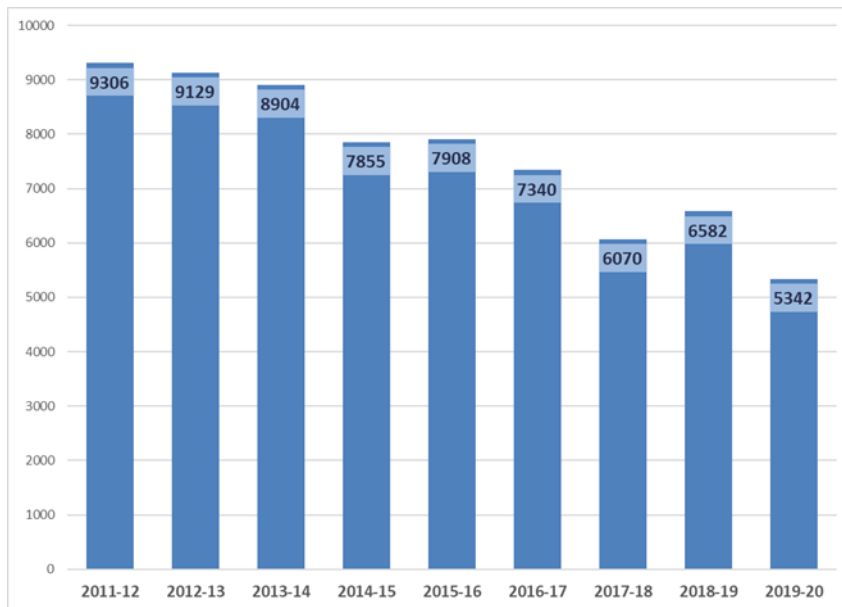
Mae'r lefelau uchaf o bydredd ymysg plant [3](#), [5](#) a [12](#) oed i'w gweld yn ardaloedd Byrddau Iechyd Cwm Taf ac Aneurin Bevan.

Cynyddodd nifer y plant sy'n cael triniaeth ddeintyddol dan anesthetig cyffredinol yn Hywel Dda y llynedd (o 589 yn 2017/18 i 1115 yn 2018-19) ac nid oeddent yn cyd-fynd â chanfyddiadau arolygon deintyddol plant. Mae'n galonogol bod hyn bellach wedi gostwng i 649 yn 2019-20.

Mae cryn le i wella, gellid lleihau'r niferoedd sy'n cael triniaeth ddeintyddol dan anesthetig cyffredinol drwy wella prosesau brysbennu, asesu, cynllunio triniaeth a darparu triniaeth gan ddefnyddio dulliau tawelu ymwybodol.

1.3 Cymhariaeth â gweithgaredd blynyddoedd blaenorol

Mae Ffigur 1 yn cymharu gweithgaredd 2019-20 yn erbyn y data ar gyfer bob blwyddyn hyd at 2011-12. Yr olaf oedd y flwyddyn gyntaf i ddata gael eu coladu ar gyfer yr ymarfer hwn ac mae'n gweithredu fel data sylfaenol.

Ffigur 1 Gweithgaredd Anesthesia Cyffredinol 2011-2020

*Mae ffigur 2011-12 wedi'i addasu i amcangyfrif y nifer y gallai Aneurin Bevan fod wedi'i gofnodi ar gyfer Ysbyty Brenhinol Gwent.

Yn gyntaf mae'n bwysig nodi nad oedd ffigurau 2011-12 yn cynnwys data o Ysbyty Brenhinol Gwent ym Mwrdd Iechyd Aneurin Bevan, oherwydd ni chawsant eu cofnodi. Er mwyn gwneud cymhariaeth decach rhwng y pedair blynedd yr adroddir arnynt, mae llinell sylfaen 2011-12 wedi'i haddasu i gynnwys 214 o driniaethau gydag anesthesia cyffredinol (sef ffigur 2012-13). Pe baem yn rhagdybio bod tua'r un nifer o driniaethau gydag anesthesia cyffredinol wedi'u cyflawni yn Aneurin Bevan yn 2011-12, yna'r **llinell sylfaen wedi'i haddasu ar gyfer Cymru** ar gyfer y flwyddyn honno fyddai $9,092 + 214 = 9,306$.

Nifer y triniaethau deintyddol gydag anesthesia cyffredinol i blant yng Nghymru yn 2019-20 oedd 5,342, ac mae hyn 1,240 yn llai o gleifion o gymharu â 2018-19 (Ffigur 1). Hefyd, mae hyn yn gyfystyr â gostyngiad o **42%** (3,874) yn nifer y triniaethau gydag anesthesia cyffredinol a roddwyd i blant ers 2011-12 (gan dybio bod llinell sylfaen wedi'i haddasu o 9,306). Mae'n bwysig cydnabod nad yw ffigurau blaenorol wedi cynnwys yr holl weithgarwch ym Mhowys. Rydym hefyd yn credu bod rhywfaint o gyfrif dwbl ledled Cymru – gan y gallai gwybodaeth ymwneud â gweithgaredd sesiynau yn hytrach na phlant unigol. Efallai fod y ffactorau hyn wedi cyfrannu at y cynnydd.

1.4 Trafodaeth

Mae'n bwysig cydnabod bod rhanddeiliaid allweddol wedi mynegi pryder ynglŷn â thystiolaeth o gyfrif cleifion ddwywaith ac anghysondebau eraill yn gysylltiedig â'r data – felly mae angen dehongli'r data ar driniaethau gydag anesthesia cyffredinol gyda gofal. Mae hyn yn amlygu'r angen am system wybodaeth gadarn ym mhob bwrdd iechyd.

Wrth adolygu data a gyflwynwyd gan ddarparwr/comisiynydd mae'n amlwg bod datblygiadau diweddar o ran gwell meini prawf sgrinio cleifion a llwybrau gofal newydd wedi dechrau cael effaith. Yn ystod 2014-15 dechreuodd gweithgaredd anesthetig cyffredinol ar gyfer y grŵp bregus hwn ostwng ymysg rhai darparwyr. Er enghraifft, yn 2013-14, darparodd Kensington Court anesthetig cyffredinol i 1,834 o blant a oedd yn cael triniaeth ddeintyddol yn ardal Aneurin Bevan. Mae hyn wedi gostwng i 923 yn 2018/19, sef gostyngiad o 911.

Bydd angen i Fyrddau Iechyd wneud gwelliannau i'w llwybrau gofal deintyddol presennol ar gyfer plant er mwyn lleihau ymhellach y defnydd o anesthetig cyffredinol. Bydd hefyd yn gofyn am wella iechyd deintyddol plant yn barhaus drwy ddarparu gweithgaredd atal sylfaenol ac eilaidd yn seiliedig ar dystiolaeth yn effeithiol drwy leoliadau clinigol (e.e. practisau deintyddol) ac anghlinigol (e.e. ysgolion cynradd a meithrinfeydd).

Casgliad

Mae nifer y triniaethau deintyddol gydag anesthesia cyffredinol ymysg plant yng Nghymru wedi lleihau i 6,576 yn 2018/19 i 5,432 yn 2019/20. Erys hyn yn sylweddol is na ffigurau llinell sylfaen o 2011 (9,306). Mae'n ymddangos mai newidiadau mewn llwybrau gofal a phrosesau atgyfeirio lleol mewn rhai Byrddau Iechyd sydd i'w gyfrif am y gostyngiad hwn.

1.5 Argymhellion

Argymhellir bod Llywodraeth Cymru a'r Byrddau Iechyd yn parhau i fonitro'r galw a'r angen am anesthesia cyffredinol wrth roi triniaethau deintyddol i blant ac yn gwneud gwelliannau parhaus i sicrhau bod plant yn cael y gofal mwyaf priodol yn y lleoliad mwyaf priodol.

Dylai fod gan Fyrddau Iechyd systemau gwybodaeth cyfrifiadurol i gasglu gwybodaeth gywir am nifer y plant sy'n cael triniaeth ddeintyddol gydag anesthesia cyffredinol. Bydd datblygu systemau gwybodaeth o'r fath o fewn byrddau iechyd yn hybu cadernid y set ddata ac yn cefnogi prosesau monitro lleol ar waith i wella Ansawdd a Diogelwch. Wedyn dylai'r wybodaeth hon fod ar gael yn rhwydd at ddibenion adrodd (yn genedlaethol/rhanbarthol/lleol) er mwyn llywio'r broses o gynllunio gwasanaethau.

O fewn eu Cynlluniau Lleol ar gyfer Iechyd y Geg, dylai pob Bwrdd Iechyd ddatblygu cynlluniau gweithredu ar gyfer y tymor canolig a'r hirdymor i leihau'r defnydd o anesthesia cyffredinol wrth roi triniaeth ddeintyddol i blant. Dylai Byrddau Iechyd gyflwyno llwybr gofal i blant a atgyfeiriwyd gan Ofal Sylfaenol ar gyfer gofal deintyddol arbenigol neu uwch. Dylai llwybrau gofal o'r fath gynnwys profforma atgyfeirio wedi'i safoni, brysbennu (gan

gynnwys asesiad llawn a chynllunio gofal deintyddol) a'r gofal deintyddol gofynnol yn cael ei ddarparu gan y tîm mwyaf priodol yn y lleoliad mwyaf priodol. Mae integreiddio prosesau atal parhaus wrth gynllunio gofal, darparu'r lefel briodol o dawelyddu ymwybodol a gwasanaethau deintyddol pediatrig arbenigol yn bwysig er mwyn sicrhau effeithiolrwydd y llwybr gofal. Mae gweithredu system rheoli atgyfeiriadau electronig (eRMS) wedi rhoi cyfle i fyrddau iechyd sicrhau gwaith monitro ac adolygu parhaus, a datblygu a gweithredu cynllun gwella. Dylai Byrddau Iechyd hefyd ddefnyddio'r system e-RMS i gofnodi a monitro priodoldeb atgyfeiriadau a chanlyniadau a gyflawnir yn sgil triniaeth a ddarperir gan wasanaethau deintyddol uwch/arbenigol.

Diolchiadau

Diolch i Reolwyr Gwasanaethau Deintyddol Byrddau Iechyd ar draws Cymru am ddarparu'r data sy'n sail i'r adroddiad hwn. Diolch i Anup Karki am ei gymorth o ran rhoi'r casgliadau yn eu cyd-destun.